

(Mezi papíry zemřelého druha, který nevynikl ani jako básník, ani jako učenec a zemřel zcela neznám užší i širší veřejnosti, našel jsem pozoruhodný fragment bolestné zpo-
vědi, jejž otiskuji tuto s několika zcela nepatrnými stylistickými změnami.) 5

— — — — —
Měl jsem velmi záhy styky s touto královskou bytostí stejně milovanou jako nenáviděnou, proslulou všude na zemi, jakož bezpochyby i v nejtajnějších záhybech všeho-
míru. A poněvadž jeho podob jest legion a jeho možnost 10
všudypřítomnosti větší snad než u jeho protinožce, nedivil jsem se příliš, že shledával přípustným hovor se všedním člověkem, jako jsem já, a že mne navštěvoval v masce vždy jiné, byť i stejně vždy sympatické.

Tedy velmi záhy hovořil se mnou Satan. A jestliže, 15
jak bývá zvykem, nezapsal jsem se krví svou již ve svém mládí, nýbrž teprve v červnu loňského roku, nebyla toho příčinou naše zdůvodněná nedůvěra v nesmrtelnost lidské duše, ani naše zbojnická nechuť k formalitám, jimž nutno se podvoliti. Právý důvod toho, zdá se mi, byl spíše v ne- 20
zištnosti, která charakterizovala veškerá naše předchozí setkání. Byli jsme si příliš nakloněni, našli jsme jakési delikátní zalíbení navzájem jeden na druhém — přirozené u mne, nepochopitelné u něho —, takže myšlenka na dobrý obchod neporušila čistoty našich styků. 25

Došlo-li však přece k oné obvyklé formalitě, nemýlím-li se, v patnáctém roce našeho poměru, neznamená to, že srdečnost vyprchala z našich hovorů a že vedlejší úmysly jim daly méně nezištný ráz. Naopak. Vážím si ho, ba miluji jej ještě více, když jsem byl poznal na sobě nesmír- 30
nou jeho moc, a on zdá se mi býti hlouběji nakloněn od té doby, co jsem odhalil mu celou propast svého hoře.

„Tato formalita je nutná,“ pravil mi tehdá, když jsem jej poprvé a naposled požádal o *službu*, podlehnuv svodům

měsíce ze všech dvanácti nejvíce rozčilujícího, svodům, jež měly na mne účinek tak pronikavý jen proto, že jsem byl zmaten a vysílen dlouhým a marným zápasem.

5 Výraz jeho bledého obličeje byl přitom velmi složitý. Aspoň se mi zdálo — a hleděl jsem naň velmi pozorně —, že vyjadřuje i opovržení pověřenou formalitou, i radost z možnosti prokázati mi službu, i konečně jisté pohnutí nad mou bídou, pohnutí, jež ovšem nemělo nic společného se soucitem křesťanů.

10 A když zapsání bylo dokonáno, pergamenová blanka, kterou zároveň s brkovým pérem vytáhl z elegantního svého zápisníku, podepsáno pérem namočeným v jediné kapce krve mého prstu, dodal s mnohoznačným úsměvem:

„V tradici jest i pro ďábla záchrana.“

15 Neměl jsem odvahy tázati se po smyslu jeho narážky. Bylo by to vyhlíželo jako projev nedůvěry ke starému druhu. Chápal jsem také, že nemám práva na *všechno* jeho tajemství...

Těchto několik velmi zběžných poznámek jest vše, čím
20 mohu, jak se domnívám, charakterizovat všeobecnou povahu svých styků se Satanem, jež stávaly se časem stále intenzívnějšími, ale od prvního setkání až dodnes nezměnily svého rázu. Člověk, který nemůže odolati stejně pochopitelné jako nesmyslné touze svěřovati papíru záznamy
25 o příhodách, jež se mu zdají pozoruhodny — touze pochopitelné, poněvadž zjišťuje *svoji* úlohu v případech zdánlivě nebo opravdu výjimečných a poučných, a nesmyslné, poněvadž nikdo nemůže ze psaného oceniti skutečnost zažitého aniž poučiti se tak, aby nezapomněl toho, jakmile
30 octne se ve víru analogické skutečnosti —, člověk ten musí počítati s možností nepovolaných dědiců svých papírů. Zamlčuje tedy nejen vše, co by mohlo ublížiti heroickému rázu jeho úlohy, nýbrž — má-li jen trochu svědomí — zamlčuje i vše to, co by jiné mohlo uvrci v propast zkázy,
35 ať již pro jejich méně vhodnou či slabší povahu, nebo pro okolnosti méně příznivé.

Ostatně i v případě mém jest jisto, že tyto zámlky — nedostatečné vyličení přátelství člověkovy s bytostí, jež

patří patrně celému všehomíru, přátelství, jež nazvati jedinečným brání mi úplný nedostatek domýšlivosti — nebudou na závadu dokonalému vystižení mého tak hlubokého neštěstí.

*

Můj život byl by býval klidný a jasný jako filosofova 5
cela nad městem nebo hluboká tůň pod lesy, kdyby byly
ženy co den nezasahovaly v jeho tok, vrhajíce do něho
balvany, o něž se rozbíjel a na nichž kypěl, ba vrhajíce
se do něho samy jako blesky ve své nahotě.

S prvním procitnutím své smyslnosti stal jsem se hříčkou 10
v jejích rukou, jež nebyly patrně nikdy dosti něžné a obrat-
né, aby přiměřeně omámily byť i jen patero mých obec-
ných smyslů, ponechávající vždy aspoň jeden příliš strízli-
vým, skeptickým a revoltujícím. A dnes, předčasně vysíle-
ný, zmučený a šedivý, končím jako erotický Ahasver, který 15
stále míří k obzorům se svou touhou, ač ví, že nemůže
najít ukojení, ba že nenajde již ani — nového zklamání.

Nicméně nečiním žen zodpovědných za svoje hoře, aniž
sebe považuji za ztrestaného dobývatele. Bylo ve mně něco,
čeho jsem nemohl ovládati aniž kontrolovati, snad nějaké 20
intenzívní a *hypnotizující* vyzařování mé smyslnosti, *dar*, jenž
stihl nepřipraveného, milost seslaná omylem.

A kdykoli o tom uvažuji, vnucuje se mi souvislost tohoto
daru s návštěvami Satanovými. Jsem snad jeho nezdařený
— nebo příliš podařený! — experiment? Musí zůstat 25
nezodpověděnou tato otázka, jež ostatně není částí mého
utrpení, ač vrací se často.

Dar, o němž se zmiňuji, hypnotická síla mé smyslnosti,
kterou předpokládám v nedostatku lepšího vysvětlení pro
jistá fakta, projevovala se, opakuji, bez mého přičinění 30
a bez mé vůle. Stačilo, abych se zálibou zrakem sledoval
po několik okamžiků krásnou ženu a dle svého zvyku, pro-
zrazujícího povahu erotickou, ji přitom zvolna svlékal
očima — bez myšlenek oplzlých —, a tato žena, byť bych
byl i přes noc zapomněl její podoby, vyhledala mne do 35
čtyřiaadvaceti hodin anebo aspoň učinila v té době sou-

značný pokus o sblížení, nemohla-li mne okamžitě ozdobiti květem své příliš náhlé lásky.

Och, kolik mužů bylo by mi závidělo tuto milost, kdyby byli znali tajemství moje, jež jsem skrýval, zůstáváje stále
5 mlčenlivým a diskrétním! Kolik mužů bylo by se snažilo vypěstiti podobný talent ve velikého a okázalého génia dobývatelského.

Stal se kletbou mého života.

Zpočátku, dokud mládí usmívalo se do všech mých oken
10 jako ranní slunce, byla ovšem větší moje radost z žen tak rychle se připoutávajících a tolik štědrých ke mně než můj smutek z těch, které jsem ještě rychleji opouštěl a zanechával stejně neukožené jako zklamané, sám dvojnásob zklamán a rozjitřen. Jaký jsem to byl tehda lehkovážný
15 námořník! Bezstarostně sjížděl jsem z vlahého náručí jedné vlny, abych druhé poskytl možnost vznésti mne znova na výši rozkoše. Jako barka po rozčeřeném moři smekal jsem se po tělech krásných žen.

Neměl jsem času k rozvaze, neměl jsem času kontrolovati
20 bolestná pasíva, poněvadž vášnivá aktiva uchvacovala mne neustále do svého víru. Věděl jsem, že každá žena, kterou jsem opustil, prchaje mílovými kroky od pokraje propasti, ranila kdesi mou senzibilitu, proměnila kterýsi květ mého ducha v hořký plod. Ale prudkost každé bolesti mizela
25 v novém přívalu intenzívní rozkoše, zlověstné plody ukryla záplava nových květů a devětadevadesát zklamání bylo zapomenuto pro stou naději.

Kolik jest půvabů, jež možno najíti u žen? Tolik zajisté, že po celý život lidský možno nalézati nové a nové. A já
30 nalézal a navždy utkvěly mi v paměti, sdružující se pomalu v nebeskou harmonii. Ze všech krásných žen, jež jsem měl v náručí jednou a nikdy již, zrodila se jako z bílé pěny mořské nepomíjející představa pohlavní krásy, kterou — třikrát běda! — blahovost moje naplnila životem, jakým
35 patrně nikdy nemůže zardíti se čarovná tělesná maska ženy.

To jsem učinil první krok v mužný svůj věk. A od té chvíle počalo moje martyrium, tím bolestnější, čím tišší, nezhojitelná choroba jádra mé bytosti. Zúčtoval jsem

s mládím a shledal ve chvíli, kdy rozplynul se jeho sen kolébavých rytmů a růží planoucích uprostřed lilií, že nejsem tím, který se žene v marnotratném entuziasmu stále kupředu a korunuje svou hlavu nejkrásnějšími květy, ale prchajícím, jenž, sotva dotkne se svůdného povrchu, při prvním pohledu do hlubin uskočí němý hrůzou a ošklivostí. 5

Přišlo první poznání. Nepřipadal jsem si již jako lehká babočka, která navštěvuje květy zlákána jejich ohnivostí a vůní. Zpozoroval jsem, že více jest pelu, jež ze svých křídel zanecháváme na půvabných okvětech, než medu, jež vysaji věčně lačný. Potácel jsem se těžce, natahuje ruce po tom, co tak ochotně bylo mi dáváno, a okamžitě je spouštěje jako po hadově uštknutí, abych znova je natáhl, znova spustil, znova stále... 10

Hořká je žena a temná propast jejího nitra. 15

Vždy spínal jsem ruce v němém údivu, když poprvé a naposled zjevila se mi nahá ta, jež mocí milosti mně propůjčené svedena byla ke mně a strhla mne jediným gestem vášnivé štědrosti. Jako milovník nadevše naivní s bázní blížil jsem se k jejímu zářnému tělu a v duchu odříkával jsem před ním litanie *Písně písní* stokrát okouzlenější. 20 A přece, běda, řekl jsem již: nadobro žádná nezmámila mých smyslů, a čím více žen prošlo mimo touhu moji, tím bystřejší byl duch můj stojící na číhané, aby zachytil nevinně propuštěný temný plamen černého nitra a zraněn porušil kouzlo a obrátil mne na útěk. 25

Nevím, co jest v hlubině ženy. Ona sama toho neví a propouští stíny své propasti jako dítě svá říkání. Vím však, že muž — jehož nitro je vždy jako lesní studánka průhledné až ke dnu, i když toto dno je obydleno ohyzdnými živočichy — musí couvnouti po jediném pohledu do nitra ženina, nejsou-li otupeny všechny jeho smysly. 30

Tehda, v době západu lehkovážného mládí jsem toho nevěděl ještě. Hrůza, která mne štvála z náručí ženina po prvním objetí, byla mírněna nadějí, ach, tak lidskou, že snad přece žije svatá moje představa hodná nejvyšší lásky, půvab půvabů naplněný životem radostným a průzračným. 35

Ženy přicházely stále. Byly krásné jako červnová jitra,

cudné jako rozkvetlé třešně i vášnivé jako záhony růží krvavých a žlutých. Stále dychtivější, lačnější, nedočkavější sáhal jsem po nich.

Marně.

5 A pak již jen zřídka kouzlo půvabů ženiných vzbudilo ve mně obdiv *doufající*. Veškera rozkoš předem byla mi otrávena. S nevýslovným hořem přijímal jsem první polibek a se zoufalstvím bránil jsem se poslednímu. Byl jsem
10 ubodán neviditelnými dýkami skrytými ve zcela nepatrných gestech a slovech zdánlivě nejnevinnějších. Naděje mizela a já se stával zosobněnou erotickou touhou, které nemožno ukojiti.

Konečně loňské zimy vysílen uzavřel jsem se, připoutal k činnosti zcela mechanické a bezvýznamné. Nemaje síly
15 k zabítí těla naplněného touhou, chtěl jsem předem touhu ubíti a nad její mrtvolou skončiti teprve sebevraždou nebo věčným smutkem.

Mé živoření v odloučenosti podobalo se zimnímu spánku zvířecímu. Povedlo se mi do jisté míry uspati nejvyšší
20 a rozhodující pud mé bytosti, touhu po lásce, které jsem nepoznal. Erotik, jež ukojiti nepodařilo se žádné ženě, pokusil se najíti klidu v askezi.

Ale minuly zimní měsíce a já nepřestál zkoušky jarem. S prvními paprsky března probouzel se můj latentní pud
25 a zoufalý chorál touhy počínal otrásati znova mou zchátralou myslí.

Město mne nesnesitelně provokovalo. S napětím vší své zbývající energie odvracel jsem zrak od poloobnažených
ňader a poloprůsvitných látek. Podařilo se mi aspoň jedno:
30 nikdy nesetkal se můj pohled s pohledem ženy, a tak zůstal jsem ušetřen jejích útoků. Ale tělo mé, jež si bylo zvyklo na rozkoše, napínalo se jako nikdy předtím a duch můj sténal žízni. Cítil jsem, kterak v nejtajnějším koutě mého srdce klíčí opět nesmělá naděje...

35 Uprchl jsem na venek, do pustiny žen hrubých a oškli-vých. I to však bylo marné. Kořen neštěstí mého byl ve mně jako kořen vytrvalé byliny cizí rukou navždy zasazený v půdu živnou.

V neukoženém těle rozšířila se dvojnásobně vášnivá touha ducha, ve vražedných snech smilnil jsem marně s božským ideálem. Byl červen...

Rozhodl jsem se odzbrojiti aspoň tělo, abych klidněji snášel trýzeň žízňě duševní. Vyhledal jsem v ztracené dědině divošku málo se lišící od zvířete, ožehlou úpalem a ohryzanou větry, drsnou, chlípnou, páchnoucí chlévem. Běda, nebylo mi již dopřáno ani takového zmírnění neutuchající muky. Prchl jsem zardělý studem málo mne důstojným od jejích rozhalených šatů, provázen výsměšnými nadávkami její zuřivosti. 5 10

Tu blesklo mi myslí tušení nadevše strašlivé: *Že není pro mne již objetí ženina*, že nenajdu klidu pro ztýrané tělo, dokud z téže číše neuhasím i žízeň zmírajícího ducha, dokud tedy nestane se zázrak, v nějž již nevěřím: aby tělem byl učiněn předmět zoufalé touhy mé. Neboť nebylo u mne již pochybnosti o tom, že touha má vzpíná se za ženou, která *neexistuje z vůle přírody*. 15

Utekl jsem do lesů, zbaven rozumu očekával jsem hnědé dryády pod starými duby a zelené vodní žínky u lesních zdrojů. A pak unaven k smrti klesal jsem a zarýval horečné prsty do vlhkého mechu a chladné hlíny... 20

Tak našel mne jednoho dne Satan. Stál náhle vedle mne, když jsem ztrhané zraky obracel k modru prosvítajícímu korunami dubů. Něco nevýslovně svěžího ovanulo mé rozdrčené čivy. 25

Byl krásný jako vždy, kdykoli jsem se s ním setkal. Byl oblečen v elegantní tmavý šat se světlou anglickou vestou velmi rozkošnou; měkký klobouk z bílé slámy tvaru trochu výstředního slušel nadmíru bledé snědosti jeho hrdého obličej, v němž planuly ty nezapomenutelné jeho oči, temné jako propast, a přece svůdné a utěšující. Měl jsem v té chvíli jediný pocit: dětinský údiv nad tím, kterak v hoři svém nesmírném mohl jsem nerozpomenouti se, že existuje on, mocný druh mých šťastných okamžiků. A již nová naděje kvapem ve mně vzrůstala. 30 35

„Jste, jak se zdá, velmi nemocen,“ pravil melodicky a já cítil, že se uzdravuji.

Neznal dosud celé hloubky mého zoufalství. Velmi často ovšem hovořovali jsme o ženách. Mluvil o nich trochu ironicky a velmi shovívavě. A povahu mého zápasu s nimi vytušil jistě, ač jsem přímo nic mu neřekl o sobě samém.

5 Ale od posledního našeho setkání uplynulo mnoho měsíců, právě těch, jež mi přinesly poznání nejsmutnější, krizi a její vyvrcholení. Opustil mne tehda jako muže velmi již zklamaného, ale stále silného ještě; teď našel mne na pokrači zkázy.

10 Byl jsem příliš sláb, abych mu mohl všechno říci. „Satane, dejte mi ženu,“ zašeptal jsem upřímně a instinktivně.

Pochopil myslím vše. „Pojďme,“ řekl laskavě.

Vstal jsem namáhavě a učinil několik pomalých kroků

15 na slunce, jehož zlatá skvrna ležela před námi na mechu. Naše pohledy setkaly se v tom okamžiku a já četl na jeho skoro udivené tváři, že teď zcela jistě již pronikl tajemství mého neštěstí. Neboť můj obličej mluvil asi příliš jasně.

Podepřel mne jemně ramenem. Vracely se mi síly. Vzkročili jsme na lesní stezku.

20

Pak jal se promlouvati teplým hlasem o půvabech ženy jako jejich nejvyšší znalec a rafinovaný milovník. Bylo mi přitom tak dobře. Mladický zápal posiloval mé údy. A jeho vřelá řeč okouzlovala mne, takže jsem ani nezpozoroval

25 základního nedostatku této tiché a moudré hymny na ženu: ani slovem nezmínil se o *duši ženy* a já v jeho přítomnosti, jím zcela hypnotizován, zapomněl jsem úplně i jen pokusiti se, aby o tomto nejpodstatnějším zdroji mého hoře pronesl úsudek rozhodný a jasný.

30 Později, pamatuji se, že tato okolnost připadala mi velmi zvláštní.

Pak usedli jsme v březovém háji, jemném jako sen. Cítil jsem se velmi zdravým a silným. A zde došlo k tomu, že jsem se mu zapsal krví svou, kdyžtě nemohl se obejít bez

35 této formality, chtěje mi prokázati službu...

Bylo pozdní odpoledne. Vdechoval jsem vedle něho blaženě vůni lesů a naslouchal milostným zvukům přírody jako nejšťastnější rekonvalescent. Mlčeli jsme.

A náhle zachvěl jsem se v celé své bytosti. Hájem kráčela světlá žena a zdálo se, že musí jíti mimo nás.

S tázavými zraky chtěl jsem se obrátiti k Satanu. Ale nenašel jsem ho již vedle sebe.

Tu byl jsem přesvědčen, že jsem u rajského cíle své bolestné touhy. Poslal mi ženu, to bylo samozřejmé. A tato jistota učinila mne podivně klidným. Poprvé v životě cítil jsem se silným mužem a pánem ženy. 5

S chladnou myslí připravoval jsem se uvítati ji. Přemýšlel jsem o dobrém vtipu, trochu ironickém, při němž by se rozkošně zarděla. 10

Přibližovala se. Byla opravdu krásnější nade všechny, které jsem poznal. Nedovedl bych vyliciti jejích půvabů, neboť byl to *celek*, ježž jsem hltal svými zraky. Byla mladícká, ale plná jako kvetoucí haluz jabloňová. A pružná pod bílým šatem, jenž splýval vláčně z jejího poprsí ničím nezdoben. 15

Ztrácel jsem rychle krátký svůj klid. Postřehl jsem jen ještě, že její šat zapnut je po straně odshora až dolů, a měl jsem náhlou jistotu, že rozepnu-li jej, spatřím ji celou v nezastřené kráse. Neboť pod *tímto* šatem nemohl býti žádný jiný již. 20

Stála již skoro nade mnou, otrhávajíc rudé plody z veliké kytice jahod a třísnic jimi své o málo světlejší rty.

„Jak jste krásná,“ zašeptal jsem spíše, než řekl. Chvěl jsem se. 25

Zastavila se, jako by se to samo sebou rozumělo, a pohlédla na mne velikýma hnědýma očima, velmi jasnýma a veselýma.

„Myslíte?“ řekla skoro čtveračivě a zasmála se kaskádou dětského smíchu. 30

To mne opět trochu uklidnilo. Napadlo mi, že tato žena jest jistě nevinná jako dítě, že je z těch, jež zůstávají dítětem až do smrti.

Satane, děkuji vám. Její tělo bylo leknín právě rozvité, její duch... Co může býti čistšího a průzračnějšího nad mysl takového dítěte? 35

Zažebbral jsem o jahody. Dala mi je. Poprosil jsem ji,

aby si usedla vedle mne. Posadila se. A pak jsem jí vyprávěl pohádku o svém bloudění, nikoli tragikomedii svého bolestného hoře, ale rytířskou výpravu za princeznou od narození mi určenou a tak dlouho nenalezitelnou. Div neplakala, když jsem jí líčil zoufalství; smála se a tleskala, když jsem jí líčil shledání, a když jsem ji nazval svou princeznou, dala mi polibek na ústa, polibek vlahý a jahodami vonící. A pak byla již jen smích, zpěv a radost.

5 Satane, děkuji vám. Naděje poutníka znaveného učinila nevýslovným štěstí těchto okamžiků.

Smrákalo se. Půl těla ležela mi v klíně, dětinsky mě pokoušejíc. Rozpaloval jsem se syt laškování, ale přece s nejasným strachem před vášní. Měla na sobě skutečně jen jediný šat; cítil jsem to, objímaje ji velmi diskrétně. 15 Moje polibky stávaly se delšími a výmluvnějšími. Zasmála se po každém, přijímajíc je, ale neoplácejíc stejně. V té chvíli nebyl jsem již schopen uvědomiti si to.

Smála se i tehda, když jsem rozepnul její bílý šat a svou šedivějící, horkou hlavu položil na její růžová ňadra.

20 „Miláčku, co to činíš,“ smála se, smála.

Satane, děkuji vám. Vaše moc je nesmírná, i když ani vám není možno změnití zákonů osudových.

V té chvíli však skončilo mé klamivé štěstí. Nejkrásnější iluze rozplynula se mi vniveč v náručí nejkrásnější 25 ženy.

Neboť když jsem ji přitiskl k sobě jsa úplně v moci vášně, nebránila se, nepřestávajíc zvoniti svým smíchem, ale náhle jala se — *zpívati* žertovný kuplet lásky, jež byl bych jindy shledával jistě velmi rozkošným v jejích ústech, který však 30 v tomto okamžiku srazil mne jako zasyčení nejhroznějšího hada...

Satane, kterak možno milovati ženu, která *nikdy nemlčí*? Satane, který zlý bůh mluvil v tomto zpěvu ženy ve chvíli, kdy všechny ženy zmlkají?

35 Padl jsem do trávy vedle té, která navždy byla pro mne ztracena. Stará, úděsná propast ženina nitra vyslala jeden ze svých stínů, aby zrušil veškero kouzlo okamžiku a s ním poslední naději mého života...

Nevím, kterak jsem se dostal domů, nestaraje se již o tu, jež byla pro mne *jako všechny ostatní* — — —

Po celý týden rvala se moje staříčká matka o mne s hořečkou a se smrtí, netuším, pro jak teskné živoření mne zachraňuje...

Se Satanem nemluvím již nikdy o ženách. Učinil pro mne vše, co mohl. V krunýři zdánlivé rezignace stýkám se s ním, váže si ho, miluje jej. Nepochybuji, že zná můj pravý stav, ale z diskrétnosti nedotýká se rány, které nemůže zacelit.

Uvažujeme spolu o problémech aeronautiky.